

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 676/23
17.1.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Филиповић, председника већа, Олге Арсовић и Миленије Петричевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Невена Јеличић, адвокат из Београда, улица Васе Пелагића бр. 12, против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Бранко Јовановић, адвокат из Београда, улица Патријарха Јоаникија бр. 18, ради развода брака и др, одлучујући о жалби тужиле изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П2 969/22 од 29.05.2023. године, у седници већа одржаној дана 17.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П2 969/22 од 29.05.2023. године у ставу трећем изреке тако што се утврђује право становања у корист малолетне деце ВВ и ГГ и законског заступника малолетне деце мајке АА које право ће трајати до пунолетства малолетне деце и то на двособном стану бр. ... површине 59,00 м2 у поткровљу стамбене зграде у улици ..., постојећи на кат.парц. ... уписаној у Лист непокретности бр. ... КО ...

УКИДА СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П2 969/22 од 29.05.2023. године у ставу другом и ставу четвртном изреке и у том делу спис предмета **ВРАЋА** истом првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Ожалбеном пресудом ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезан ББ да на име свог доприноса за издржавање малолетног ВВ и малолетног ГГ плаћа месечно износ од по 50.000,00 динара за свако дете укупно 100.000,00 динара сваког десетог до петнестог у месецу за текући месец почев од 29.05.2023. године па убудуће док за то постоје законски услови или док се ова одлука не измени, уплатом на

рачун законске заступнице мајке АА који се води код “Banca Intesa” број ...

Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу којим је тужила тражила да се обавезе тужени ББ да на име издржавања малолетне деце ВВ и ГГ плаћа разлику преко досуђеног износа од укупно 100.000,00 динара до траженог износа од укупно 130.000,00 динара и то за разлику од укупно 30.000,00 динара, сваког десетог до петнестог у месецу за текући месец почев од 29.05.2023. године па за убудуће док за то постоје законски услови или док се ова одлука не измени, уплатом на рачун законске заступнице мајке АА који се води код “Banca Intesa” број ...

Ставом трећим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев да се у корист малолетне деце ВВ и ГГ и законског заступника малолетне деце мајке АА конституише право становања које право ће трајати до пунолетства малолетне деце и то на двособном стану површине 59,00 м² у поткровљу стамбене зграде у улици ... број улаза ..., постојећи на кат.парц. ... уписаној у Лист непокретности бр. ...КО ...

Ставом четвртим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено поднела тужила побијајући је у ставовима другом и трећем изреке због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност и законитост првостепене пресуде у ожалбеном делу у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку – ЗПП (“Сл.гласник РС” бр. 72/2011 ... 10/2023 – други закон) у вези члана 202 Породичног закона (“Сл.гласник РС” бр. 18/2005, 72/2011 – други закон и 6/2015) Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужиле основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка прописане чланом 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању АА и ББ су закључили брак 02.05.2015. године из кога имају двоје малолетне деце и то сина малолетног ВВ рођеног 16.06.2015. године и малолетног ГГ рођеног 08.06.2017. године. Заједница живота између њих је престала маја 2022. године када се тужени из стана иселио. У току трајања брака купљен је стан број... у улици ... од 59 м² у коме живи тужила са малолетном децом и на коме је ББ уписан као власник са уделом 1/1. Тужила је запослена у ...и има месечну зараду од око 50.000,00 динара, власник је половног аутомобила купљеног 06.10.2022. године за цену од 1.677.617,37 динара. Тужени је запослен у “...” и зарада му варира од 420.000,00 до 510.000,00 динара месечно у зависности од ... Тужени живи у закупљеном стану за који плаћа месечну закупнину од 380 евра. Тужени месечно на име издржавања малолетне деце плаћа износ од 100.000,00 динара, додатно плаћа вртић, купује гардеробу, плаћа екскурзије за малолетну децу, подмирује трошкове летевања и зимовања малолетне деце и школски прибор. Трошкови становања мајке и малолетне деце износе око 30.000,00 динара, месечно по члану домаћинства 10.000,00

динара, за спорт малолетних ВВ и ГГ се издваја 9.000,00 динара месечно односно 4.500,00 динара по детету, на име гардеробе се издваја 50.000,00 динара за оба детета на четири месеца, додатне активности за ГГ у вртићу су 8.000,00 динара, малолетни ВВ похађа "...” за шта се месечно издваја 10.000,00 динара, опрема за фудбал за оба детета на годишњем нивоу је 18.000,00 динара, козметика и хигијена на месечном нивоу по детету су 4.000,00 динара, храна за трочлано домаћинство је 30.000,00 динара месечно, ужина за малолетног ВВ је 6.000,00 динара месечно и трошкови на име куповине лекова су по 2.000,00 динара за свако дете.

Првостепени суд је потребе малолетне деце ВВ и ГГ по врсти и висини утврдио у укупном месечном износу од око 47.000,00 динара по малолетном детету односно око 95.000,00 динара укупно. Имајући у виду да тужени актуелно доприноси издржавању малолетне деце у укупном износу од 100.000,00 динара и осим тога плаћа вртић за малолетног ГГ, купује гардеробу, школски прибор, трошкове екскурзија, учествује у трошковима летовања за малолетну децу и зимовања и куповини опреме за зимовање, плаћа трошкове на име рачуна за инфостан у коме тужила живи са малолетном децом, те има трошкове на име закупа стана и режијске трошкове од 14.000,00 динара месечно, то је првостепени суд применом члана 160, 161 и 162 као и члана 266 Породичног закона закључио да је тужени обавезан да плаћа на име трошкова издржавања деце месечно 100.000,00 динара, односно по 50.000,00 динара по детету, док је за износ већи од досуђеног односно за износ 30.000,00 динара месечно тужбени захтев одбијен као превисоко постављен, будући да досуђеним износом тужени у целости подмирује трошкове малолетне деце који су утврђени у укупном износу од 95.000,00 динара месечно, а преко тога у значајној мери подмирује и друге трошкове, те одређивање доприноса у већем износу не би погодно задовољењу трошкова на име малолетне деце, а са друге стране би представљало очигледну неправду за туженог који осим што у целости подмирује трошкове малолетне деце плаћа и рату за стамбени кредит за стан где малолетна деце живе са мајком, док ће преостала средства за издржавање малолетне деце мајка обезбедити чије могућности је суд такође ценио на основу тога да има 35 година, нема здравствених тегоба, нема законску обавезу издржавања трећих лица, живи у стану који представља заједничку имовину и запослена је у ..., те да остварује зараду од око 50.000,00 динара месечно, те је у мајчин допринос урачуната и свакодневна брига и старање о деци.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев да се конституише право становања-хабитацију у корист малолетне деце и законског заступника као неоснован, применом члана 194 и 191 Породичног закона, јер тужила има право својине на усељивом стану који је купљен у току трајања заједнице живота парничних странака у браку 2016. године, због чега се у смислу члана 171 ПЗ исти сматра заједничком имовином тужиле и туженог, што је међу парничним странкама неспорно, те важи законска претпоставка да су удели супружника у заједничкој имовини једнаки. Сврха правног института хабитације јесте да се деци обезбеди право на дом и социјалну сигурност, имајући у виду да отац актуелно не спречава малолетну децу да са мајком живе у заједничком стану а да тужени није у могућности да располаже предметним станом без сагласности тужене будући да је предметни стан у режиму заједничке својине чиме није осујећено потраживање малолетне деце у погледу права на дом, па је такав тужбени захтев одбијен.

Оваква одлука првостепеног суда у ожалбеном делу се не може прихватити као правилна.

У погледу захтева за утврђење права становања за малолетну децу и мајку законског заступника АА, првостепени суд је на правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право. Право становања које прописано одредбом члана 194 Породичног закона представља законодавну меру за остваривање права детета на дом, како би му се обезбедили животни услови потребни за развој детета зајечени чланом 27 Конвенције о правима детета који подразумевају животни стандард примерен физичком менталном, духовном, моралном и друштвеном развоју детета, а за обезбеђење којих услова одговорност носе родитељи. Као лична службеност право становања је недељиво и терети целу ствар осим уколико је могуће установити је на реално опредељеном делу стана.

Према утврђеном чињеничном стању предметни стан је 59 м², у надлежном регистру непокретности је уписан као својина туженог, представља брачну тековину парничних странака, а користе га малолетна деца и њихов законски заступник мајка тужила.

Одредбама члана 194 ПЗ прописано је да: дете и родитељ који врши родитељско право имају право становања на стану чији је власник други родитељ детета, ако дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану, (став један). Право становања траје до пунолетства (став два); као и да немају право становање дете и родитељ ако би прихватање њиховог захтева за право становања представљало очигледну неправду за другог родитеља (став три). Дакле, наведеним одредбама је предвиђена могућност конституисања личне службености ради заштите интереса детета, да има обезбеђен смештај до пунолетства а тиме и услове за свој правилан и потпун развој. Међу најбитнијим питањима за дететов живот је питање безбедног и неузнемираног становања, па је основни циљ овог спора заштита једног од основних права детета а због тога и правна природа овог спора није примарна имовинско правна. С тога се на поступак за конституисања права становања пре свега примењују правила поступка за заштиту права детета.

Конвенцијом о правима детета (“Службени лист СФРК” Међународни уговори бр. 15/90, 4/96 и 2/97) поред осталог утврђено је: да у свим активностима које се тичу деце без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела, најбољи интереси детета биће од примарног значаја, а државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за њихову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законских старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потрбене законодавне и административне мере (члан 3 став 1 и 2); да државе чланице предузимају све одговарајуће законодавне, административне и остале мере за остављање права признатих у овој конвенцији (члан 4); да државе чланице признају право сваког детета на животни стандард примерен физичком, менталном, духовном, моралном и друштвеном развоју детета, а да родитељи или друга лица одговорна за дете имају првенствено одговорност да, у оквиру својих способности и финансијских могућности, обезбеде животне услове потребне за развој детета (члан 27 став 1 и 2).

Одредба члана 6 став 1 и 266 став 1 Породичног закона обавезује суд да води рачуна о најбољем интересу детета.

Права становања (хабитација) установљено чланом 194 Породичног закона представља законодавну меру за остваривање права детета на дом, како би се обезбедили животни услови потребни за развој детета зајемчени чланом 27 став 2 Конвенције о правима детета. Одговорност за обезбеђивање таквих услова којима ће детету бити пружен животни стандард примерен физичком, менталном, духовном, моралном и друштвеном развоју детета првенствено носе родитељи детета. Право малолетних тужилаца на дом као и право туженог на имовину представљају основне вредности демократског уређења прокламованог Уставом, тако да ни један од њих не може имати начелни примат. Уколико су ова права супростављена, онда се узимањем у обзир типичних особина и посебних околности појединачног случаја, применом начела праведне равнотеже, мора одлучити коме од права треба дати предност.

Одредбом члана 58 став 1 Устава јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона. Одредбом става 3 истог члана Устава утврђено је да се законом може ограничити начин коришћења имовине. Одредбама члана 194 ПЗ управо је предвиђено ограничење начина коришћења стана од стране власника конституисањем права становања у корист других лица.

Право становања као лична службеност састоји се у овлашћењу да се у сврху становања користи туђа стамбена зграда или стан као посебан део зграде. Право становања је као лична службеност недељиво што значи да терети цело послужно добро односно целу ствар, осим уколико је установљено на делу ствари која је реално подељена на више делова. Полазећи од наведеног, конституисање права службености у корист тужилаца несумњиво представља мешање у право својине туженог као сувласника са половином дела стана. Имајући у виду да малолетна деца парничних старнака као ни преко законског заступника мајке овде тужиле, немају на други начин решено стамбено питање, немају друге непокретности у својини, то у конкретном случају право малолетне деце и законског засупника на дом представља примат у односу на право својине туженог са уделом од 1/2 на целом стану. Наиме, тужени утврђењем права личне службености хабитација није лишен свог права сувласништва на спорном стану, већ је само временски ограничено његово право коришћења стана јер је установљено до пунолетства малолетне деце парничних странака. Конституисање права становања на спорном стању не представља очигледну неправду за туженог због наведених разлога и јер је постојећа фактичка ситуација само правно оснажена применом одредби Конвенције о правима детета и Породичног закона.

Из наведених разлога, првостепена пресуда је у ставу трећем изреке преиначена и утврђено право становања тужилаца на начин као ставом првим изреке ове другостепене пресуде применом члана 394 тачка 4 ЗПП.

Одлука из става другог изреке се за сада не може прихватити као правилна јер због погрешне примене материјалног права чињенично стање није правилно утврђено.

Чланом 154 став 1 Породичног закона прописано је да малолетно дете има право

на издржавање од родитеља.

Одредбом члана 160 истог Закона прописано је да се издржавање одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања при чему ће водити рачуна о минималној суми издржавања (став 1). Потребе повериоца издржавања зависе од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода, те других околности од значаја за одређивање издржавања (став 2). Могућности дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његове имовине, његових личних потреба, обавезе да издржава друга лица, те других околности од значаја за одређивање издржавања (став 3). Минимална сума издржавања представља суму коју као накнаду за храњенике односно за лица на породичном смештају периодично утврђује министарство надлежно за породичну заштиту у складу са законом (став 4).

Одредбом чланова 73 и 154 став 2 и 160 ПЗ прописано је да малолетно дете има право на издржавање од родитеља који имају право и дужност да издржавају дете под условима одређеним тим законом. Начин одређивања висине издржавања и критеријуми за утврђивање ове обавезе прописани су законом. Висина издржавања се одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања. Потребе повериоца издржавања зависе од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода и других околности од значаја за одређивање издржавања. У ситуацији када је поверилац издржавања дете, висина се одређује тако да се детету омогући најмање такав ниво животног стандарда какав ужива родитељ – дужник издржавања (члан 162 став 3 ПЗ).

Одлука о издржавању не садржи потпуне и правилне разлоге јер првостепени суд пропушта да у потпуности примени критеријуме о одређивању издржавања предвиђене чланом 160 ПЗ. Наиме, утврђивање чињеница које су од значаја за одмеравање доприноса за издржавање мал. деце представља обавезу суда, у смислу члана 205 ПЗ, који прописује истражно начело у породичним споровима. Првостепени суд је ценио појединачне потребе сваког малолетног детета али је пропустио да правилно оцени укупне потребе сваког детета, обзиром да појединачно сабрани износи не представљају укупно утврђен месечни износ потреба малолетне деце, на шта и жалба тужиле основано указује. Првостепени суд утврђује посебно потребе сваког малолетног детета које су подмирене у заједници с мајком као родитељем коме су деца поверена на самостално вршење родитељског права, посебно цени потребе деце које добровољно подмирује отац као дужник издржавања али исте не урачунава у укупне потребе сваког малолетног детета јер отац исте даје на добровољној бази. Вредност поклона које чини свом детету родитељ који је одлуком суда обавезан да свом детету даје допринос за издржавање не може се урачунати у досуђени износ за издржавање. Даље, првостепени суд је пропустио да примени одредбу члана 162 став 3 ПЗ и оцени да ли се досуђеним издржавањем омогућује малолетној деци минимум животног стандарда који уживају родитељи као дужници издржавања. Код чињенице да су примања тужиле мања од примања туженог, да су њој мал. ВВ и ГГ поверени на негу, чување и васпитање, што, такође, представља допринос у издржавању на страни тужиле, као дужника издржавања, уз уважавање висине потреба оба дужника издржавања, изостало је утврђење на који начин ће се досуђеном сумом издржавања као обавезе родитеља коме дете није поверено на самостално вршење родитељског

права, подмирити потребе мал. деце, као поверилаца издржавања, јер су оба родитеља дужна да обезбеде довољно средстава за издржавање деце (члан 162 став 3 ПЗ). Првостепени суд је пропустио да на поуздан начин утврди све околности које су биле основ опредељења доприноса туженог у време доношења одлуке, водећи рачуна о висини трошкова потребних за подмирење потреба мал. деце парничних странака.

У поновном поступку, првостепени суд ће отклонити наведену битну повреду тако што ће имати у виду примедбе на које је указано овим решењем, утврдити све битне чињенице за одлучивање по тужбеном захтеву у погледу одлуке о висини издржавања малолетне деце парничних странака у одбијајућем делу. Даље ће првостепени суд правилно утврдити све битне чињенице за одређивање издржавања према критеријумима прописаним одредбом члана 160 ПЗ, тако што ће утврдити узраст и укупне потребе за мал. ВВ и ГГ на месечном нивоу, имајући у виду њихов календарски узраст, пол, а који се огледају у трошковима становања, одевања, исхране, хигијене, школских, ваншколских и социјалних активности, здравствене потребе, те који новчани износ је потребан да би се те потребе подмириле, а, са друге стране, ће, применом истражног начела, утврдити свеукупна месечна примања како туженог, као дужника издржавања, тако и мајке као, такође, дужника издржавања, уз уважавање права малолетне деце да ужива најмање такав ниво животног стандарда какав ужива родитељ а дужник издржавања, те о делу захтева преко досуђених 50.000,00 динара за свако дете до траженог износа од по 65.000,00 динара за свако дете, донети нову и на закону засновану одлуку.

Укидањем одлуке у делу, укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер зависи од коначног исхода спора.

Са разлога напред наведених, применом члана 391 став 1, 392 став 2 и 401 тачка 3 ЗПП, донета је одлука као у ставу другом изреке.

Председник већа-судија
Весна Филиповић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић